

SZILÁGYI FERENC

Az Emelkedő Nemzet kapitánya

Németh László pasaréti
szobrának föllállításakor
a Németh László Társaságnak

*A merülő nemzet hű, jó kapitánya a vészben,
álltál s kormányzál bölcs szivüen s eszesen,
tudva, a Szküllá s Kharübdisz szirtfoka közt csak a köztes:
Harmadik Út győzhet; – s így vezetéd a hajót,
bárha ezért martak dühösen: a bal meg a jobb part;
ámde Te a füledet, mint Ulixes, betöméd,
és meghalt számodra dühödt dúvad röfögésük,
csalfa szirénhangjuk cinkosan-egy ricsaja.
S csak mentél, Itakába sietve reménnyel, az árboc-
fáho' kötözve magad (gályaguzs ily keserű!)
Szálltál, célegyenest, hitedet meg sohse tagadva
egy Célért: Bal s Jobb csalfa szirénszava közt,
Gazdánk. – Föld! Föld! – biokertül int a Cseresnyés
s új Rend, hol nem a Pénz és nem az Áru a cél:
az Erkölc s Szellem java: üdve – az isteni létel,
mert nem anyag és élv idvezit: az Ideál!
Benned az egy Itakád, a drága hazád dala szólt csak:
az otthon s a család: a kicsiny és a nagyobb:
„népi falanszter”, hol majd boldogan él haza és nép
s kertje-kapálva szedi földje beért aranyát,
hol folyvást terem és szaporul az édeni érték
égi Tudás fáját lesve a szomju agyak –
És Itakába' a Szörny dübörögve a földre leomlott,
melyről rég megírad: zsarnoki lába agyag,
amiképp agya is; s '56 szent ősze a lelked,
eszméid boldog, hős diadalma vala!
S fél Európánk rebbent meg az új, üde zajtól
s Téged, gályarabunk, épp e bukás igazolt:*

új versengés kell, tanítád: a Piac meg a Munka
 közt; s az utópia él: Kína ragyogva virul!
 Kár, hogy mért nem oda utazál el Moszkva helyett, mint
 kezdetben akarák; hogy ne lehess Te Tanú:
 van lám, Harmadik Út s a Te eszméd rendre valósul?!
 Itthon a Bálvány dőlt, s győzve ujjonga a nép;
 S vitte darabját már: eladásra az, ki emelte
 s bár kürtszódtól dőlt, ezt tagadák, ha tudák:
 az omlásnak okát, mit előre Te rég igazoltál.
 – Nem Pekingbe menél: a zsenid hogy meg ne neszelje
 s látni se lássa: fakad, nyit ki az eszmecsirád:
 ősi, nagy országban a Jövendőnk nyiladozik már
 és nem utópia: ím, győzhet a Harmadik Út!*
 (Bár e csodát testben, sajnos, már meg nem is éréd:
 a Nagy Léleknek szellem a lételeme!)
 S nem a világ végén: ime: Kína benn a hazánkban
 s ősi anyanyelvünk: dal- s a zenénk rokonok.
 És a nagy országban pompáz sok ezernyi tarka virágfaj
 s szól a cinke, rigó s pinty, csalogány, szabadon
 – Jártam Kínában, s a telefonfülkébe' papírpénzt
 kelle a perselybe dobni, ha hívni akart
 az ügyfél valakit: pont annyit, mennyi időt szánt
 rá; s nem a bankótól kapesola mégsem a gép:
 szívünk volt – a szived – az a csöpp automata központ...
 – Mért ne dobálnák be: Jog s ha Szabály kötelez?! –
 kérde a tolmács, Csang, értetlen s némi zavarral:
 mert hisz a társadalom ősi alapja: Erény –
 Ez, amiért küzdött s vérzett a hazánk a Forradalomban:
 tőkés- s szolgai rend közt ama Harmadik Út,
 mint prófétálád s Távolkelet ezt igazolja:
 emberi léptékű verseny a nagy Stadion
 küzdőszőnyegein, hol a jobbik győz: a Minőség,
 erkölcs és „fair play” égi szabálya szerint!
 S az erkölcs vihara zúgott '56 lángnyelv egű őszén:
 a becsületládát védte, fölizzva, erény,
 mint a betört kirakat kincsét; s az idős, beteg asszonyt
 a fegyverviselő átvezeté az – uton...
 Az Erkölcs, amitől fölemelkedhet haza, nemzet

* 1959-iki moszkvai útja előtt eredetileg Kínába akarták kiküldeni az író.

sanda kalóztutajok közt Te vezess, Kapitány!
Óvjad hát néped most is, szent szellemalakban,
mint nagy Széchenyid, Mount Everest-magyarunk!
Így a Kelet népét Te vezényeld át a Nyugatra,
hogy vigye múltját is, hű európaiként,
tudván, hogy nem a Pénz s Hatalom csak a nemzetek őre:
szent önmegtágadás és a zarándoki hit,
az askétaszívek, melyekből folynak a szent jók,
a názáreti Jó, s Husz hite, égi Protest:
melyre jöhet gálya, elemészteni szellemi máglya
tőlük serken a hit s nőnek az isteneink !

